

Doç. Dr. Mutlu Kağıtcıoğlu

**TEORİK VE NORMATİF AÇIDAN
KAMU KURUMU NİTELİĞİNDEKİ
MESLEK KURULUŞLARI**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
KISALTMALAR.....	XVII
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM KAMU KURUMU NİTELİĞİNDEKİ MESLEK KURULUŞLARININ TEORİK TEMELLERİ

I. Mesleki Örgütlenme ve Örgütlenme Özgürlüğü Çerçevesinde Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları	7
A. Mesleki Örgütlenme Çerçevesinde Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları	8
1. Mesleki Örgütlenmenin Temel Aktörleri: Meslek Kuruluşları 11	
2. Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşu Kavramı	21
B. Örgütlenme Özgürlüğü Çerçevesinde Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları	25
1. Örgütlenme Özgürlüğünün Kapsamı	26
2. Örgütlenme Özgürlüğünün Öznesi Olarak Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları	33
II. Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşlarında Zorunlu Üyelik Esası	38
A. Meslek Kuruluşlarının Hukuksal Statüsü ile Zorunlu Üyelik Arasındaki İlişki	38
B. Zorunlu Üyelğin Avantajları ve Dezavantajları	50
C. Gönüllü Üyelğin Avantajları ve Dezavantajları	54

D. Zorunlu Üyelik Tartışmaları	58
III. Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşlarının Kamu Tüzel Kişiliği Niteliği	70
A. Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşlarının Kamu Tüzel Kişiliğinin Gelişimi	71
B. Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşlarının Kamu Tüzel Kişiliğinin Unsurları	81
1. Kanunla Kurulma	81
a. Kamu Tüzel Kişiliğinin Anayasal Ölçütleri Çerçevesinde Kanunla Kurulma Esası	82
b. Kamu Tüzel Kişiliğinin Kurulmasında Müstakil Bir Kanunun Gerekli Olup Olmadığı Hususu	84
c. Kamu Tüzel Kişiliğinin Kurulmasında Yürütmenin Düzenleyici İşlemlerinin Kullanılması	85
d. Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşlarına Özgü Kuruluş Özellikleri: Kurulma İradesinin Ortaya Çıkışı ve Tüzel Kişilik Kazanma Süreçleri	92
2. Kamu Gücü Ayrıcalıklarıyla Donatılma	96
3. İdari Teşkilatın Bir Parçası Olma	103
C. Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşlarının Kamu Tüzel Kişiliği Niteliğinde Şekillenen Tartışma Alanları	108
1. Faaliyetlerin Niteliği: Siyasi Faaliyette Bulunma Tartışmaları Ekseninde İnceleme	108
a. Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşlarının Siyasi Faaliyette Bulunmalarına Yönelik Yaklaşımlar	109
b. Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşlarının Siyasi Faaliyette Bulunma Koşullarının Elverişliliği	113
2. Normatif Statüde Değişim Arayışları ve Kamu Hukukunun Rolünün Gözden Geçirilmesi	121
3. Normatif Statüde Bir Kırılım: “ Rekabetçi ” Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları ve Barolar Örneği	134

- a. Türk Hukukunda ve Karşılaştırmalı Hukukta Mesleki Örgütlenme Modeli Olarak Barolar 134
- b. Birden Fazla Baronun Kurulması ve Normatif Statünün Kendi İçinde Parçalanarak Yarıştırılması 144

İKİNCİ BÖLÜM

KAMU KURUMU NİTELİĞİNDEKİ MESLEK KURULUŞLARININ HUKUKSAL STATÜSÜ

- I. Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşlarının Türk İdari Teşkilatındaki Yeri..... 153
 - A. İdari Teşkilat Açısından “*Kuruluş*” ve “*Kamu Kurumu*” Kavramlarının Anlamı..... 153
 - 1. İdari Teşkilatta Kuruluş Olmanın Anlamı 154
 - 2. Kamu Tüzel Kişileri: Kamu İdaresi ve Kamu Kurumu Kavramları 157
 - B. Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşlarının İdari Teşkilattaki Yerine Dair Görüşler..... 163
 - 1. Yargı Kararlarındaki Görüşler..... 164
 - a. Danıştay Kararlarında Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşlarının İdari Teşkilattaki Yeri 164
 - b. Yargıtay Kararlarında Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşlarının İdari Teşkilattaki Yeri 170
 - c. Anayasa Mahkemesi Kararlarında Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşlarının İdari Teşkilattaki Yeri..... 172
 - d. Uyuşmazlık Mahkemesi Kararlarında Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşlarının İdari Teşkilattaki Yeri..... 177
 - 2. Öğretideki Görüşler..... 178
- II. Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşlarının İdari Yapılanması..... 194

A. İdari Yapılanma Biçimleri	195
B. Organların Oluşumu	198
1. Organların Oluşum Biçimleri.....	198
2. Organların Seçim Yoluyla Belirlenmesi.....	199
a. Delege/Temsilci Seçimleri ve Temsilde Adalet İlkesi	203
b. Nispi Temsil Sistemi ve Temsilde Adalet İlkesi.....	214
c. Seçimlerde Oy Kullanma ve Aday Olma Esasları	218
d. Yeniden Seçilmede İki Dönem Koşulu	222
e. Organlardaki Görevlerin Sona Ermesi Halleri	226
f. Organlarda Görev Alanların Milletvekilli Olarak Seçilmeleri	231
g. Organlarda Görev Alanların Siyasi Partilere Üye Olmaları ve Siyasi Parti Organlarında Görev Almaları....	235
3. Organların Görevine Son Verilmesi	238
C. Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşlarının Personel Rejimi	245
1. Personel Statüsünün Belirlenmesi: Mevzuata Bağlı Hukuki Belirlilik Sorunu.....	247
2. Personel Statüsünün Belirlenmesinde Yargı Kararlarındaki Yaklaşım	254
a. Danıştay Kararlarında Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşlarının Personel Statüsü.....	254
b. Yargıtay Kararlarında Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşlarının Personel Statüsü.....	257
c. Uyuşmazlık Mahkemesi Kararlarında Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşlarının Personel Statüsü....	259
III. Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşlarının Malları ve Mal Edinme Yöntemleri.....	264
A. Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşlarının Mallarının Hukuksal Statüsü	265
B. Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları ve Kamulaştırma.....	270

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
KAMU KURUMU NİTELİĞİNDEKİ
MESLEK KURULUŞLARININ DÜZENLEME
VE DENETLEME FAALİYETLERİ İLE BU
KURULUŞLAR ÜZERİNDEKİ İDARİ VE
MALİ DENETİM

I. Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşlarının Düzenleme ve Denetleme Faaliyetleri	281
A. Bir Mesleği Düzenlenme ve Denetleme Yetkisi	282
B. Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşlarının Düzenleme ve Denetleme Faaliyetlerinin İdari Fonksiyonla İlişkisi.....	289
C. Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşlarının Düzenleme Faaliyeti	294
1. Normatif Açıdan Düzenleme Yetkisi ve Özerklik İlişkisi	295
2. Mevzuat Hazırlamada Özerklik İlkesinin Derecesi Üzerine Tespitler	301
D. Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşlarının Denetleme Faaliyeti.....	308
1. Üyelik Öncesindeki Denetim	309
2. Üyelik Sonrasındaki Denetim.....	319
3. Denetim Faaliyetinin Görünümleri: Şekli Denetim ve İçerik Denetimi.....	321
4. Denetimin Sonuçları: Üyelere Yönelik Disiplin Cezaları	328
a. Üyelere Yönelik Disiplin Cezalarının Kapsamı	328
b. Üyelere Yönelik Disiplin Cezalarında Suçta ve Cezada Kanunilik İlkesinin Görünümü	335
c. Ne Bis İn İdem İlkesi Çerçevesinde Üye Olma Zorunluluğu Bulunmayan Meslek Mensupları Hakkında Verilen Disiplin Cezası Kararları	347
E. Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşlarının Faaliyetlerinin Yargısal Denetimi	356

1. İdari Yargı Denetimi.....	356
2. Adli Yargı Denetimi	360
3. Bireysel Başvuru Yoluyla Denetim.....	362
II. Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları Üzerindeki İdari ve Mali Denetim	364
A. Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları Üzerinde Merkezden Yönetimin İdari ve Mali Denetimi: İdari Vesayet Denetimi	365
1. İdari Vesayet Yetkisini İşaret Eden İdari ve Mali Denetimin Kapsamı.....	365
2. Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşlarının Özerkliği ile İdari Vesayet Yetkisi Arasındaki İlişki	377
3. Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşlarının İdari ve Mali Denetiminde Yürütmenin Düzenleyici İşlemlerinin Kullanılması.....	382
4. Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları Bakımından Mali Denetimin Özellikleri	386
B. Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları Üzerinde Diğer Denetim Biçimleri	398
1. Kamu Kurumu Niteliğindeki İki Meslek Kuruluşu Arasında Denetim İlişkisi: Üst Kuruluşun İdari ve Mali Denetimi	399
2. Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları Üzerinde Yerinden Yönetimin (Kamu Kurumunun) İdari ve Mali Denetimi.....	406
3. Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları Üzerinde Diğer Kuruluşlar Tarafından Yapılan Denetimler..	407
SONUÇ	419
KAYNAKÇA.....	427
KAVRAM DİZİNİ.....	453